

ЁРҚИН ИСТЕЪДОД СОҲИБАСИ.

Наманган вилоят тарихи ва маданияти давлат музейи

илмий ходими: **Г. Валиева.**

Аннотация.

Ушбу мақолада Ўзбекистон халқ артисти, истеъдодли актриса ва хонанда Маърифат Қорабаеванинг қисқа, аммо мазмунли ва серқирра ҳаёт йўли, ижодий фаолияти ҳамда театр санъати ривожига қўшган муносиб ҳиссаси ҳақида сўз юритилади. Унинг санъатга кириб келиши, Янгиқўрғон халқ театридаги фаолияти, Наманган вилояти мусикали драма ва комедия театридаги меҳнат йиллари, Маннон Уйғур номидаги Тошкент театр ва рассомчилик санъати институтида олган таҳсили ёритилади.

Мақолада актрисанинг сахнада яратган Зухра, Ширин, Санам, Лайли, Нурхон, Гули, Фазилат, Барно, Ҳалима каби турли ва мураккаб образлари таҳлил қилиниб, унинг қаҳрамонлар ички дунёсини маҳорат билан очиб бериш қобилиятига алоҳида эътибор қаратилади. Шунингдек, Маърифат Қорабаеванинг ширали ва ёқимли овози, хонанда сифатидаги ижоди, гастроль сафарлари ҳамда “Эй сабо”, “Барно йигит”, “Кўнгил” каби қўшиқлари ҳақида маълумот берилади.

Мақолада санъаткорнинг устозлари сабоқларига содиқлиги, касбига фидойилиги ва театр санъатига бағишлаган умри алоҳида таъкидланади. Унинг 39 ёшида вафот этгани қайд этилиб, қисқа умри давомида қолдирган бой ижодий мероси, ёрқин хотираси ва санъаткорлик мактаби ҳақида фикр юритилади.

Ҳаётнинг азалий қонунияти бор, инсон туғилади, яшайди, кун келиб Яратганга омонатини топширади. Халқ тили билан айтганда дунёга ҳеч ким устун бўлолмайди. Аммо берилган анашу умрни орзу ҳаваслар ортидан югуриш эмас балки иқтидори имкониятларига таяниб зғу ишларни амалга ошириш деб билмоқ саодати ҳаммага ҳам насиб этавермайди. Шундай даражага етишган бундай инсонлар ўз даврида

касби-кори, жамоаси, оиласида ўз ўрни бўлган. Умрининг бир кунини ҳам бесамар кетказмай яшаганга не етсин. Ўзбекистон халқ артисти Марифат Қорабаевани шундай инсонлар сарасига киритсак арзийди. Бетакрор ижоди билан халқимиз қалбидан чуқур жой олган санъаткор М. Қорабаева 1956-йилда Заркент қишлоғида туғилган. Мактабда ўқиб юрган кезларидаёқ турли тадбирларда иштирок этиб, кўшиқлар куйлади. Саҳна асарларида кичик-кичик роллар ижро этиб, образлар яратди. Санъатга бўлган қизиқиши уни Янгиқўрғон халқ театрига етаклади. Бу ерда у турмуш ўртоғи, доира устаси Олимжон исмли йигит билан ижод қилди. У куйлаган кўшиқлар, ижро этилган роллар халқ назарига тушди. Шу тариқа Маърифатни 1979-йилда Наманган вилоят мусиқали драма ва комедия театрига ишга таклиф этадилар. Дастлаб вокал артисти сифатида иш бошлайди. Саҳнага муҳаббат кўйиб, унда муносиб из қолдирмоқ учун тинимсиз изланиб катта матонат, сабр-қаноат хисларини шакллантирди. Тез орада театр жамоаси билан киришиб, актёр маҳорати юзасидан бўладиган машғулотларда мунтазам қатнашиб, санъат сирларини пухта эгаллади. Ҳа санъаткор элнинг нигоҳидаги инсон. Унинг нафақат ижроси, юриш туриши, кийиниши, ўзини тутиши, хатто кайфияти ҳам ҳар жиҳатдан томошабинга боғлиқ. Шунини ҳис қилган ҳолда ёрқин истеъдод соҳибасига айланди. Бу умидли санъат ғунчаси 1982-йилда Маннон Уйғур номидаги Тошкент театр ва рассомчилик санъати институтининг драма ва кино актёри ихтисоси бўйича ўқишга кирди. 1986-йилда ўқишни муваффақиятли тамомлаб жонажон театрига қайтди. Энди у Наманган театрининг тўлақонли моҳир актрисаси эди. Маърифат Қорабаева кўплаб саҳна асарларида Зўҳра, Ширин, Санам, Лайли, Нурхон, Азиз Турсуннинг “Машраб” видеофилмида Машрабнинг ёри, Ибн Синода Гули, Ҳусниддин Шариповнинг “Чоллар ва кампирлар” комедиясида кандина, Мольтернинг “Скапеннинг найранглари” комедиясида Гиайента, Иброҳим Раҳимовнинг “Жоним фидо” мусиқали драмасида Фазилят, А. Назаровнинг “Истеъдод фожиаси” драмасида Барно, Равшан Ёриевнинг “Сирли бошоқ эртагида Чумоли, Алп Жамол “Тўйдаги тутун” Муборак, Абдулла Жаббор “Ҳиёнат” драмасида Барчин, Азиз Турсуннинг “Унутилмас кунлар” драмасида Гуласал, С. Иномхўжаевнинг “Инсон

кадри” мусикали драмасида Ҳалима, Маматхон Асқаров “Қорасос” ртагида Қорасоч, Ҳ,Саъдулла ва Р Мусаев “Меғр қуёши” драмасида Сарви образларини зўр маҳорат билан ижро этиб, қаҳрамоннинг ҳаёти ва тақдирида яшаб, дарди ва ички дунёсини очиб бераолган. Унинг образларида ўша замон нафаси акс этиши билан бир қаторда , қаҳрамонлар ҳаёти, даврга муносабати кучли талқин этилган. Устозлари Онахон Тожибаева, Маматхон Убайдуллаевларнинг уғитларига амал қилди ва улар эътирофига сазовор бўлди. Ўз касбига содиқлик билан ёндашиб, тинмай изланди. У нафақат роллар ижро этди балки қўшиқлар ҳам куйлади Унинг қўнғироқдек овози бўлиб турли концерт гуруҳлари билан гастрол сафарларида бўлди Маърифат опа ширали овози билан қўшиқ куйлаганда барчага манзур бўларди ва ундан такрор-такрор қўшиқ куйлашини талаб қилишарди. Унинг “Эй сабо”, Барно йигит” “Қўнғил” каби қўшиқлари ҳозирги кунда ҳам хонандалар томонидан куйланиб келинмоқда. Меҳнати, унинг театр санъатига бўлган фидойчилигини ҳукуматимиз юқори баҳолаб, “Ўзбекистон халқ артисти “ унвони билан тақдирлади. Маърифат опа қисқа давр орасида ўз ўрнини топа олган санъаткорлардан бўлди. У қисқа лекин сермазмун ҳаёт кечирди. Бешавқат ўлим одамнинг ёшига, ишларининг тугаган-тугاماганлигига қараб ўтормас экан. Бевақт келган касаллик актрисани 39 ёшида орамиздан олиб кетди. Охиратлари обод бўлсин. Эътиборлиси, машаққатли, мазмунли умрини тетрга бахшида этди. Саҳна фариштаси, фидойий инсон бугун ҳаёт бўлганида 70 ёшни қаршилаган бўларди. Ёрқин хотираси театр жамоси ва мухлислари қалбида мангу яшайди.

Фойдаланилган адабиётлар

- 1.Ўзбекистон Миллий энциклопедияси. — Тошкент: «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» Давлат илмий нашриёти.
- 2.Маҳмудов, Р. Ўзбек театри тарихи ва санъаткорлар ижоди. — Тошкент: «Фан», 2008.

З.Раҳмонов, М. Ўзбек театри тарихи (XVIII–XX асрлар). — Тошкент: Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 2001.